

GODKENDELSE AF REGIONAL UDFORMNING AF LANGSIGTEDE TRANSMISSIONSRETTIGHEDER I KAPACITETSBEREGNINGSREGION NORDIC FOR ELMARKEDET

SEKRETARIATET FOR
ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@energitilsynet.dk
www.energitilsynet.dk

1. AFGØRELSE

1. Sekretariatet for Energitilsynet træffer på baggrund af nedenstående sagsfremstilling og begrundelse afgørelse om:

- Godkendelse af Energinets anmeldelse af 17. november 2017 om forslag til regional udformning af langsigtede transmissionsrettigheder for kapacitetsberegningsregion Nordic, jf. artikel 31 i Kommissionens forordning (EU) 2016/1719 af 26. september 2016 om fastsættelse af retningslinjer for langsigtet kapacitetstildeling.

SAGSFREMSTILLING

BAGGRUND

2. I denne sag tager Sekretariatet for Energitilsynet (Sekretariatet) stilling til Energinets anmeldelse af 17. november 2017 vedrørende forslag til regional udformning af langsigtede transmissionsrettigheder ("LTTR forslag") for kapacitetsberegningsregion ("CCR") Nordic, jf. artikel 31 i Kommissionens forordning (EU) 2016/1719 af 26. september 2016 ("FCA GL") om fastsættelse af retningslinjer for langsigtet kapacitetstildeling. FCA GL trådte i kraft den 17. oktober 2016.

3. Energinet har sendt sin anmeldelse til Sekretariatet som led i sin rolle som systemansvarlig virksomhed ("TSO") for det danske elsystem. Retsgrundlag er vedlagt som bilag 1. Energinets anmeldelse og forslag er vedlagt som henholdsvis bilag 2, 3 og 4.

4. CCR Nordic består af de elektriske transmissionsforbindelser mellem:

- Jylland/Fyn (DK1) og Sjælland (DK2)
- Jylland (DK1) og Sverige (SE3)
- Sjælland (DK2) og Sverige (SE4)

- Interne svenske budområder
- Finland og Sverige

Dette er fastlagt i ACER beslutning nr. 06/2016 af 17. november 2016.

5. LTTR forslaget skal udarbejdes af TSO'erne i hver kapacitetsberegningsregion i fællesskab i henhold til artikel 31, stk. 3 i FCA GL. I CCR Nordic indgår danske, svenske og finske TSO'er. Den svenske og finske TSO er undtaget kravet om at anmelde LTTR forslaget for CCR Nordic, jf. artikel 30, stk. 7 i FCA GL, da der ikke udbydes transmissionsrettigheder på disse TSO'ers budområdegrænser. Energitilsynet er derfor den eneste berørte regulerende myndighed. Det skal bemærkes, at CCR Nordic TSO'erne har koordineret indholdet af forslaget, så svensk eller finsk TSO også ville kunne tage udgangspunkt i nærværende forslag, såfremt de på et tidspunkt skulle ønske at udbyde transmissionsrettigheder.

6. LTTR forslaget skal godkendes af alle regulerende myndigheder i regionen, jf. FCA GL artikel 4, stk. 7, litra c). Eftersom LTTR forslaget kun vedrører danske forbindelser træffer Sekretariatet alene afgørelse. Sekretariatet har for god ordens skyld orienteret de øvrige regulerende myndigheder i CCR Nordic om Sekretariatets vurdering og udkast til afgørelse.

LTTR FORSLAGET

7. FCA GL fastsætter detaljerede regler for tildeling af overførselskapacitet og gælder for alle transmissionssystemer og sammenkoblinger i Unionen med undtagelse af transmissionssystemer på øer, der ikke er forbundet med andre transmissionssystemer ved hjælp af sammenkoblinger, jf. artikel 1 i FCA GL.

8. FCA GL har bl.a. til formål at fremme effektiv handel med - og sørge for ikke-diskriminerende adgang til - langsigtede overførselskapacitet, hvilket giver prisaf-dækningsmuligheder for markedsdeltagerne. FCA GL har også til formål at bidrage til effektiv og langsigtet drift og udvikling af elektricitetstransmissionssystemet og elektricitetssektoren i Unionen, jf. artikel 3 i FCA GL.

9. I henhold til artikel 30, stk. 1 i FCA GL skal TSO'er på en budområdegrænse udstede langsigtede transmissionsrettigheder med mindre de kompetente regulerende myndigheder har truffet beslutning om, at der ikke skal indføres langsigtede transmissionsrettigheder. Lovgivningens udgangspunkt er dermed, at langsigtede transmissionsrettigheder er standard i EU og fravær af transmissionsrettigheder er undtagelsen.

10. Sekretariatet traf en afgørelse for de dansk-svenske transmissionsforbindelser i CCR Nordic, jf. Sekretariatets afgørelse af 17. maj 2017. Den primære begrundelse var, at den nordiske elmarkedsmodel normalt ikke indeholder langsigtede

transmissionsrettigheder mellem de nordiske lande, og at der i høringsvarene til Sekretariatet fra norsk og svensk side blev ytret ønske om at bevare den nordiske model uden transmissionsrettigheder. Sekretariatet valgte således at tage hensyn til nordiske interesser.

11. På Storebæltsforbindelsen (mellem DK1 og DK2) har der været transmissionsrettigheder siden 2014, dvs. før ikrafttrædelsen af FCA GL. Energinet udbyder transmissionsrettighederne via den fælles tildelingsplatform, Joint Allocation Office ("JAO"). Disse udbydes for nuværende i form af fysiske transmissionsrettigheder.

12. Som alternativ til fysiske transmissionsrettigheder kan TSO'erne udbyde finansielle transmissionsrettigheder, jf. FCA GL artikel 1, stk. 1.

13. Forskellen mellem en fysisk og en finansiell transmissionsrettighed er, at den fysiske transmissionsrettighed giver indehaveren mulighed for at nominere transport af el fra et budområde til et andet budområde, jf. artikel 32, stk. 1 i FCA GL. Denne mulighed er der ikke for finansielle transmissionsrettigheder.

14. De nærmere regler for fysiske transmissionsrettigheder skal fastsættes per budzonegrænse i medfør af artikel 36 i FCA GL.

15. For både fysiske og finansielle transmissionsrettigheder gælder, jf. artikel 35 i FCA GL, at der udbetales en godtgørelse fra TSO'erne til indehaveren af transmissionsrettighederne, såfremt prisforskellen mellem budområderne er positiv i retning af transmissionsrettighederne.

16. Finansielle transmissionsrettigheder kan udbydes enten som "optioner" eller "forpligtelser". Forskellen mellem "*finansielle transmissionsrettigheder – optioner*" og "*finansielle transmissionsrettigheder – forpligtelser*" er, at i sidstnævnte tilfælde er indehaveren forpligtet til at betale godtgørelse til TSO'en, hvis prisforskellen er negativ i retning af transmissionsrettigheden.

17. I henhold til artikel 31 stk. 6 i FCA GL, så er tildeling af fysiske transmissionsrettigheder og finansielle transmissionsrettigheder (uanset om der er tale om optioner eller forpligtelser) samtidig ved samme budområdegrænse ikke tilladt.

18. LTTR forslaget indebærer, at der på budområdegrænsen DK1-DK2 fastholdes de nuværende fysiske transmissionsrettigheder i form af månedlige og årlige base-load produkter, det vil sige produkter med samme effektleverance over alle døgnets timer.

19. I CCR Hansa er der på de dansk-tyske forbindelser besluttet en overgang til finansielle transmissionsrettigheder i medfør af Sekretariatets beslutning af 21.

marts 2018. Der forventes således udbud af finansielle transmissionsrettigheder for leverancer i 2019.

20. Energinet har gennemført høring af LTTR forslaget¹ fra 30. juni 2017 til 27. august 2017. Energinet modtog høringssvar fra Danske Commodities og Nord-Energi.

21. Danske Commodities mener, at der bør overvejes ugentlige produkter, og at forslaget bør tilskynde til øget brug af transmissionsrettigheder, hvor der er behov for det. Ellers er Danske Commodities positiv over for forslaget. Energinet vil analysere behov og effekt af ugeprodukter nærmere.

22. NordEnergi består af organisationerne Svensk Energi, Energi Norge, Dansk Energi and Samorka (Island). NordEnergi mener, at forslaget bør understøtte EPADs (Electricity Price Area Differentials). EPADs er forwardkontrakter med reference til differencen mellem den nordiske systempris og lokalprisen i EPAD'ens område. En markedsdeltager, der køber en EPAD i kombination med en forwardkontrakt på systemprisen har sikret sig mod spotprisens udsving. Nordenergi mener, at EPADs og systemkontrakter bør understøttes, fordi disse produkter udgør det finansielle marked i Norden. Energinet påpeger, at Nordenergis synspunkter vedrører emner, som formelt ikke er en del af LTTR forslaget.

SEKRETARIATETS HØRING

23. Sekretariatet sendte LTTR forslaget i høring i perioden 30. november 2017 til 8. januar 2018.

24. Sekretariatet modtog ikke høringssvar.

BEGRUNDELSE

25. I den foreliggende sag anmodes Sekretariatet for Energitilsynet om at godkende Energinets anmeldelse af 17. november 2017 vedrørende forslag til regional udformning af langsigtede transmissionsrettigheder ("LTTR forslag") for CCR Nordic, jf. artikel 31 i FCA GL om fastsættelse af retningslinjer for langsigtet kapacitetstildeling.

26. Forslaget skal godkendes af Sekretariatet i overensstemmelse med artikel 4 stk. 7, litra c) i FCA GL.

---

¹ https://consultations.entsoe.eu/markets/capacity-calculation-region-nordic-s-proposal-for/consult_view/

27. Først og fremmest bemærker Sekretariatet, at LTTR forslaget opfylder alle formelle krav fra artikel 31 til 35 i FCA GL.

28. Sekretariatet bemærker desuden, at en godkendelse af forslaget vil medføre at Energinet fastholder nuværende praksis med fysiske transmissionsrettigheder og måneds- og årsprodukter, som har kørt siden 2014. I denne forbindelse lægger Sekretariatet vægt på, at Sekretariatet ikke tidligere har modtaget klager fra markedsaktørerne over den nuværende praksis eller at markedsaktørerne tidligere har rejst bekymring om hensigtsmæssigheden af fysiske transmissionsrettigheder på Storebæltsforbindelsen.

29. Sekretariatet bemærker endvidere, at der ikke er kommet høringssvar til Sekretariatets høring.

30. Sekretariatet bemærker også, at Energinet i deres høringsnotat har redegjort for, at de fremkomne synspunkter er rettet mod forhold, som ikke hører under LTTR forslaget. Dog er Energinet villig til at overveje ugentlige produkter, som i givet fald ville udmønte sig i et nyt forslag.

31. Sekretariatet lægger vægt på, at LTTR forslaget gælder for alle markedsdeltagere. Forslaget giver i øvrigt ikke Sekretariatet anledning til at rejse tvivl om, at der fastsættes ikke-diskriminerende vilkår og betingelser for markedsdeltagerne.

32. På baggrund af ovenstående vurderer Sekretariatet, at Energinets anmeldelse af CCR Nordic TSO'ernes forslag er rimeligt og fastsætter effektive og proportionale krav til den regionale udformning af transmissionsrettigheder i CCR Nordic.

33. Sekretariatet vurderer endvidere, at forslaget sikrer en fair og ikke-diskriminerende behandling af markedsdeltagerne og TSO'erne, samt at forslaget bidrager til at fremme effektiv, langsigtet handel med overførselskapacitet med langsigtede afdækningsmuligheder for markedsdeltagerne.

34. Samlet set vurderer Sekretariatet, at LTTR forslaget ikke er til hinder for at formålene i FCA GL kan nås.

BILAG 1

RETSGRUNDLAG

35. I det følgende gennemgås de love og bekendtgørelser mv., der har relevans for ovenstående betragtninger og vurderinger, hvor sagsfremstillingens fakta vurderes i lyset af lovgrundlaget.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) NR. 714/2009 AF 13. JULI 2009 (FORORDNING 714/2009)

36. Forordning 714/2009 regulerer den grænseoverskridende handel med elektricitet i det indre marked.

37. Formålet med forordningen defineres i artikel 1:

”Denne forordning har til formål at:

- a) fastsætte fair regler for den grænseoverskridende handel med elektricitet, for dermed at øge konkurrencen på det indre marked for elektricitet under hensyntagen til de nationale og regionale markeders særlige kendetegn. Dette indebærer indførelsen af en kompensationsordning for grænseoverskridende strømme af elektricitet og opstilling af harmoniserede principper for transmissionsafgifter på tværs af grænserne og for fordeling af ledig kapacitet på samkøringslinjerne mellem de nationale transmissionssystemer
- b) fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked med et højt forsynings sikkerhedsniveau for elektricitet. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler for grænseoverskridende elektricitetsudveksling.”

38. Med forordningen er der oprettet et europæisk samarbejdsorgan for transmissionssystemoperatører for elektricitet (”ENTSO-E”) til sikring af, at elektricitetstransmissionsnettet forvaltes optimalt, og der åbnes mulighed for elektricitetshandel og elektricitetsforsyning på tværs af grænserne i Fællesskabet, jf. artikel 5 og præambelen (nr. 7).

39. Forordningen fastsætter proceduren for indførelse af de såkaldte netregler (”network codes”), som er harmoniserede retsakter for elmarkedet, samt fastsætter retningslinjer (”guidelines”), der medfører nødvendig harmonisering, bl.a. vedrørende handel med el.

40. ENTSO-E skal samarbejde om at etablere netregler. Netreglerne bør være i tråd med de overordnede retningslinjer (»framework guidelines«), som efter deres beskaffenhed er ikke-bindende, og som er opstillet af Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (herefter benævnt ”ACER”), jf. præambelen (nr. 6). De overordnede retningslinjer skal angå områder, som Kommissionen i henhold til artikel 6(1) skal angive på en priori-

tetsliste. Herefter sker udarbejdelsen af netregler efter proceduren i artikel 6. Endelig følger det af artikel 6(9) at:

”9. Når agenturet er overbevist om, at netreglerne er i tråd med de relevante overordnede retningslinjer, forelægger agenturet netreglerne for Kommissionen og kan henstille, at de vedtages inden for et rimeligt tidsrum. Hvis Kommissionen ikke vedtager reglerne, angiver den årsagerne hertil.”

41. I forbindelse med vedtagelse af Forward Capacity Allocation (”FCA GL”) valgte Kommissionen ikke at følge ACER’s indstilling om vedtagelse, da udkastet til netreglen ikke var formuleret tilstrækkeligt konkret til at kunne vedtages i form af en netregel. FCA GL blev derfor udarbejdet som en retningslinje (”guideline”) med hjemmel i forordningens artikel 18(3)(b) og artikel 18(5).

”3. I retningslinjer, der medfører det minimum af harmonisering, som er nødvendigt for at nå denne forordnings mål, fastsættes endvidere, hvor der er relevant:

[...]

b) nærmere regler for handel med elektricitet

[...]

5. Kommissionen kan vedtage retningslinjer for de punkter, der er anført i stk. [...] 3 i denne artikel.”

42. I forhold til den EU-retlige lovgivningsproces vedtages netregler og retningslinjer som gennemførelsesretsakter i den såkaldte komitologiproces, hvor retsakten inden vedtagelse behandles i en komité bestående af medlemslandene.

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) 2016/1719 AF 26. SEPTEMBER 2016 OM FASTSÆTTELSE AF RETNINGSLINJER FOR LANGSIGTET KAPACITETSTILDELING

43. Med hjemmel i forordning 714/2009 er vedtaget FCA GL (Kommissionens forordning (EU) 2016/1719 af 26. september 2016 om fastsættelse af retningslinjer for langsigtet kapacitetstildeling). Forordningen er som nævnt ikke en netregel, men retningslinje. Det ændrer dog ikke ved, at der er tale om en forordning, som gælder umiddelbart og er bindende i medlemslandene.

44. De juridiske bestemmelser relevant for afgørelse vedrørende den regionale udformning af langsigtede transmissionsrettigheder findes i FCA GL Artikel 3, 4 og 31.

45. Det følger af Artikel 3, at FCA GL har til formål at:

- a) Fremme effektiv, langsigtet handel med overførselskapacitet med langsigtede afdækningsmuligheder for overførselskapaciteten for markedsdeltagerne
- b) Optimere beregningen og tildelingen af langsigtet overførselskapacitet

- c) Sørge for ikke-diskriminerende adgang til langsigtet overførselskapacitet
- d) Sikre at TSO'er, agenturet, regulerende myndigheder og markedsdeltagere får en fair og ikke-diskriminerende behandling
- e) Sørge for, at behovet for retfærdig og ordentlig langsigtet kapacitetstildeling og prisdannelse respekteres
- f) Sikre og forbedre gennemsigtigheden og pålideligheden af oplysningerne om langsigtet kapacitetstildeling
- g) Bidrage til effektiv og langsigtet drift og udvikling af elektricitetstransmissionssystemet og elektricitetssektoren i Unionen.

46. I henhold til Artikel 4, stk. 1 udarbejder TSO'erne de vilkår og betingelser eller metoder, der er fastlagt ved denne forordning, og fremsender dem til de kompetente regulerende myndigheder til godkendelse inden for de i denne forordning fastsatte frister. Hvis et forslag til vilkår og betingelser eller metoder, der følger af denne forordning, skal udarbejdes og aftales mellem flere TSO'er, samarbejder de deltagende TSO'er tæt herom.

47. Artikel 4, stk. 7-9 fastsætter:

Forslagene til følgende vilkår, betingelser og metoder godkendes af alle regulerende myndigheder i den berørte region:

- a) ...
- b) ...
- c) den regionale udformning af langsigtede transmissionsrettigheder, jf. artikel 31
- d) ...
- e) ...

Forslaget til vilkår, betingelser og metoder skal omfatte et forslag til tidsrammen for gennemførelsen af disse og en beskrivelse af deres forventede betydning for målene i denne forordning. Forslag til vilkår, betingelser og metoder, der skal godkendes af flere eller alle regulerende myndigheder, fremlægges for agenturet, samtidig med at de fremlægges for de regulerende myndigheder. På anmodning fra de kompetente regulerende myndigheder afgiver agenturet inden for tre måneder en udtalelse om forslagene til vilkår, betingelser og metoder.

Hvor godkendelsen af vilkår og betingelser eller metoder kræver, at mere end én regulerende myndighed træffer en afgørelse, rådfører de kompetente regulerende myndigheder sig med hinanden og koordinerer og samarbejder med henblik på at nå til enighed. Hvor det er relevant, tager de kompetente regulerende myndigheder agenturets udtalelse i betragtning. De regulerende myndigheder træffer afgørelse om de fremlagte vilkår og betingelser eller metoder, jf. stk. 6 og 7, senest seks måneder efter at de, eller i givet fald den sidste

berørte regulerende myndighed, har modtaget de omhandlede vilkår og betingelser eller metoder.

48. De TSO'er, der er ansvarlige for at fastlægge de i FCA GL omhandlede vilkår, betingelser og metoder, skal i henhold til Artikel 4, stk. 13 offentliggøre dem på internettet, når de kompetente regulerende myndigheder har godkendt dem, eller, hvis en sådan godkendelse ikke er påkrævet, når de er fastlagt, undtagen hvis disse oplysninger anses som værende fortrolige i henhold til artikel 7.

49. Det følger af artikel 31, stk. 3 at senest seks måneder efter FCA GL's ikrafttrædelse udarbejder TSO'erne i hver kapacitetsberegningregion, hvor langsigtede transmissionsrettigheder forefindes, i fællesskab et forslag til den regionale udformning af langsigtede transmissionsrettigheder, der skal udstedes ved alle grænser til budområdet inden for kapacitetsberegningregionen.

50. Artikel 31, stk. 4-6 fastsætter desuden følgende:

4. De i stk. 3 omhandlede forslag skal indeholde en tidsplan for gennemførelsen og som minimum en beskrivelse af følgende elementer, der specificeres i tildelingsreglerne:

- a) typen af langsigtede transmissionsrettigheder
- b) tidsrammer for langsigtet kapacitetstildeling
- c) produktets form (basisbelastning, spidsbelastning, belastning i andre perioder)
- d) de budområdegrænser, der vil være dækket.

5. Forslagene sendes i høring i overensstemmelse med artikel 6. Inden forslaget til langsigtede transmissionsrettigheder udsendes, gennemgår hver TSO resultatet af høringen grundigt.

6. Tildeling af fysiske transmissionsrettigheder og FTR — optioner samtidig ved samme budområdegrænse er ikke tilladt. Tildeling af fysiske transmissionsrettigheder og FTR — forpligtelser samtidig ved samme budområdegrænse er ikke tilladt.

BILAG 2 – ENERGINETS ANMELDELSE
BILAG 3 – METODEFORSLAG
BILAG 4 – BAGGRUNSDOKUMENT